

Az EDF kiáltványa a 2024-es európai választásokról

A fogyatékkal élő személyek 5. európai parlamentje által elfogadva

Brüsszel, 2023. május 23.

Tartalom

Bevezetés.....	
Befogadó jövő kialakítása a fogyatékossggal élő személyek számára az EU-ban.....	
1.A fogyatékossggal élő személyek részvételének biztosítása az EU politikai és közéletében.....	
2.A fogyatékossggal élő személyek egyenlőségének Uniójának megvalósítása, amelynek iránytűje a CRPD.....	
3.Szociálisabb Európává válás.....	
4.Az akadálymentesség felkarolása – a szabad mozgás lehetővé tétele Európában.....	
5.A fogyatékossggal élő személyek védelme Európában és Európán kívül.....	
Semmi rólunk nélkülünk.....	

Bevezetés

Az Európai Fogyatékosügyi Fórum (EDF) több mint 25 éves múltta visszatekintő független szervezet, amely 100 millió fogyatékossggal élő személy érdekeit képviseli. Május 23-án az EDF tagszervezeteivel és az Európai Parlamenttel együttműködve megszervezte a fogyatékossggal élő személyek 5. Európai Parlamentjét.

A fogyatékossggal élő személyek 5. európai parlamentje több mint 600 fogyatékossggal élő küldöttet hozott össze Európa-szerte, akik az európai fogyatékossggi mozgalom sokszínűségét képviselik.

Tekintettel a közelgő, 2024-es európai választásokra, a fogyatékossgal élő személyek 5. európai parlamentjének küldöttei elfogadták az alábbi kiáltványt azzal a céllal, hogy iránymutatást nyújtsanak az európai parlamenti jelöltek, és a választásokat követően kinevezendő jövőbeli Európai Bizottság politikai programjához, valamint a fogyatékossgal élő személyek Európán belüli és kívüli jövőjét érintő valamennyi releváns politikához.

Ez a kiáltvány felvázolja az Európai Unió intézményei által teljesítendő, fogyatékossgal élő személyek számára teljesítendő kulcsfontosságú prioritásokat, teljes összhangban a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel (CRPD) és a fogyatékosügyi mozgalom mottójával: "Semmit rólunk nélkülünk".

Befogadó jövő kialakítása a fogyatékossgal élő személyek számára az EU-ban

Felszólítjuk az Európai Unió (EU) politikai vezetőit, hogy:

1. A fogyatékossgal élő személyek részvételének biztosítása az EU politikai és közéletében

- Biztosítsák, hogy valamennyi fogyatékossgal élő személy választójoggal rendelkezzen és választható legyen az európai választásokon, függetlenül cselekvőképességétől és attól, hogy melyik EU tagállamban lakik.
- Fogadjanak el intézkedéseket a teljes választási folyamat (eljárások, létesítmények, anyagok és információk) hozzáférhetőségének maximalizálása, az önálló és titkos szavazás lehetőségének ésszerű alkalmazkodás révén történő megkönnyítése érdekében (pl. alternatív szavazási eszközök, előzetes szavazás, tapintható sablonok, QR-kódok vagy könnyen olvasható, jelnyelvi vagy Braille-írással írt útmutatás biztosítása), és tegyék lehetővé, hogy a fogyatékossgal élő emberek saját választásuk szerinti segítőt vehessenek igénybe a szavazatuk leadásakor.
- A fogyatékossgal élő személyeket vonják be az európai választásokra vonatkozó politikai programok kidolgozásába, valamint a fogyatékossgal élő jelöltek, köztük a fogyatékossgal élő nők és fiatalok számát növeljék. Az európai és nemzeti politikai pártoknak kampányanyagaik, politikai programjaik, vitáik és rendezvényeik tekintetében biztosítaniuk kell, hogy befogadóak és hozzáférhetőek legyenek a fogyatékossgal élő személyek számára. A választási hatóságoknak be kell vonniuk a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezeteket a tartós akadálymentességi problémák megoldásának azonosítása és előmozdítása érdekében.
- Fogadjon el intézkedéseket el az uniós választásokon induló jelöltek online erőszakkal és zaklatással – többek között a fogyatékossgal, nemi identitáson, etnikai hovatartozáson

és szexuális irányultságon alapuló gyűlöletbeszéddel – szembeni hatékonyabb megelőzése és védelme érdekében.

- Gyűjtsön lebontott adatokat a fogyatékossgal élő személyek szavazóként és jelöltként való részvételéről az európai választásokon.
- Támogassa a fogyatékossgal élő személyeket jogképességüktől megfosztó, helyettes döntéshozatali rendszerek megfelelő forrásokkal ellátott, támogatott döntéshozatali rendszerekkel való felváltását.
- A fogyatékossgal élő személyek és képviseleti szervezeteik hatékony részvétele érdekében bocsásson rendelkezésre forrásokat és eszközöket, ideértve a figyelemfelkeltő kampányokat is, a maguk sokféleségében, az uniós ügyekben, beleértve az uniós jogszabályok, kezdeményezések és költségvetések előkészítését és tárgyalását. Pontosabban, ennek magában kell foglalnia a nyilvános konzultációs eszközöket, az érdekelt felekkel való találkozókat, a nyilvános vitákat, eseményeket stb.
- Javítsa az uniós intézmények általános hozzáférhetőségi szintjét, beleértve az összes épületet, digitális eszközt, dokumentumot és kommunikációt. Ezt a fogyatékossgal élő személyek szervezeteivel és az akadálymentesítési szakemberekkel együttműködve, valamint az akadálymentesítésre vonatkozó uniós harmonizált jogszabályoknak megfelelően kell megvalósítani. A kommunikáció hozzáférhetőségének magában kell foglalnia a könnyen olvasható formátumok, a Braille-írás, a feliratozás, az augmentatív és alternatív kommunikációs rendszerek használatát, és biztosítania kell az EU valamennyi nemzeti jelnyelvének uniós szintű elismerését. Ez utóbbit illetően az Európai Parlamentnek lehetővé kell tennie a polgárok számára, hogy az 1056/2016. számú petícióban foglaltaknak megfelelően nemzeti jelnyelven nyújtsák be petícióikat.
- A 2024-es európai választásokat követően hozzon létre egy fogyatékosügybi bizottságot az Európai Parlamentben, amely aktívan bevonja az európai fogyatékosügyi mozgalmat.

2. A fogyatékossgal élő személyek egyenlőségét szolgáló Unió megvalósítása, amelynek iránytűje a CRPD

- Értékelje a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló, a 2021–2030 közötti időszakra szóló európai stratégia által elért eredményeket, valamint aktualizálja, a végrehajtás második felére vonatkozó intézkedéseket, erőforrásokat és határidőket, többek között további jogalkotási javaslatokkal és kiemelt kezdeményezésekkel.
- Tartsa fenn az egyenlőségért felelős európai biztos pozícióját azzal a konkrét megbízatással, hogy végrehajtsa a CRPD-t, és valamennyi uniós szakpolitikában érvényesítse az egyenlőséget, beleértve a következő uniós költségvetést is.
- Az egyenlőségért felelős biztos vezetésével hozzon létre az Európai Bizottságon belül az egyenlőségért és a társadalmi befogadásért felelős új főigazgatóságot. Ezen az új főigazgatóságon belül növelje a fogyatékossgal élő személyek jogaira szánt emberi és pénzügyi erőforrásokat annak biztosítása érdekében, hogy a CRPD-t valamennyi bizottsági szolgálat megfelelően figyelembe vegye.
- Hozzon létre az Európai Unió Tanácsán belül egy esélyegyenlőségi formációt, a Tanács előkészítő szerveiben pedig fogyatékossgal foglalkozó munkacsoportot.
- Hozzon létre a CRPD-vel foglalkozó kapcsolattartó pontokat valamennyi uniós intézményben és szervben, többek között az Európai Parlamentben és az Európai Tanácsban.
- Hozzon létre külön költségvetési sort valamennyi uniós intézményben és szervben a CRPD végrehajtására.
- Növelje az uniós intézményekben dolgozó fogyatékossgal élő személyek számát célzott foglalkoztatási programok révén.
- Gyűjtsön EU-szerte nem, kor és fogyatékossgatípus szerint lebontott adatokat az uniós szakpolitikák és programok hatásának értékeléséhez. El kell kezdeni az intézményekben élő fogyatékossgal élő személyekre vonatkozó adatok gyűjtését is.
- Vezesse be, illetve erősítse meg az egyenlőségi politikák végrehajtási mechanizmusait az EU-ban, beleértve a fogyatékossgal élők jogaival kapcsolatos politikákat is.
- Javasoljon további kezdeményezéseket a fogyatékossgal élő személyek igazságszolgáltatáshoz való egyenlő és hatékony hozzáféréseinek biztosítása

érdekében.

- Az egyenlő bánásmódról szóló horizontális irányelv elfogadása révén tiltsa meg a fogyatékoságon alapuló megkülönböztetést az EU-ban és az EU által az élet minden területén. Különös figyelmet kell fordítani a megkülönböztetés interszekcionális és többszörös formáira, az észszerű alkalmazkodásra, a hozzáférhetőségre, valamint a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények tilalmára.
- Vegye figyelembe a fogyatékosággal élő nők és lányok sajátos helyzetét valamennyi vonatkozó szakpolitikában, különösen a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó uniós szakpolitikák kidolgozása, végrehajtása és nyomon követése során. Az ilyen politikáknak figyelembe kell venniük a fogyatékosággal élő személyeket gondozó nőket is.
- Készítsen nagyszabású, egész Európára kiterjedő felmérést a fogyatékosággal élő személyek elleni erőszakról, amely figyelmet fordít a fogyatékosággal élő nők, gyermekek és idősek sajátos helyzetére. A felmérésnek meg kell határoznia az előttük álló valós helyzetet, és meg kell könnyítenie az ellene való küzdelemre irányuló átfogó jogszabályok és politikák kidolgozását és elfogadását.
- Ratifikálja és hajtsa végre a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről szóló egyezményt
- Nyilvánítsa bűncselekménnyé a fogyatékosággal élő személyek kényszersterilizálását az uniós jog alapján.
- Terjesszen elő konkrét intézkedéseket a kirekesztés nagyobb kockázatának kitett fogyatékosággal élő személyek CRPD-ben foglalt jogainak érvényesítése érdekében, például a szegregáló intézményekben élő fogyatékosággal élő személyek, a magas támogatási szükségletű fogyatékosággal élő személyek, a siketvakok, az értelmi és pszichoszociális fogyatékosággal élők, az autisták, a vidéki térségekben élő fogyatékosággal élő személyek, a láthatatlan fogyatékosággal élő személyek számára, a ritka betegségben élők, a demenciában szenvedők és a szegénységnek kitett fogyatékosággal élő emberek jogainak érvényesítése érdekében.
- A fogyatékosággal élő faji alapon megkülönböztetett személyek, a fogyatékosággal élő romák, a fogyatékosággal élő LMBTIQ+ személyek, a fogyatékosággal élő idősek, a fogyatékosággal élő gyermekek és fiatalok, a menedékkérők, a fogyatékosággal élő menekültek és migránsok, valamint a fogyatékosággal élő nők és lányok interszekcionális problémáit ismerje fel és kezelje az EU egyenlőséggel és befogadással

kapcsolatos politikáiban és kezdeményezéseiben .

- Nyújtson iránymutatást és támogatást az uniós tagállamok számára a fogyatékoságértékelési módszerek javításához a CRPD-vel való összhang biztosítása, valamint annak biztosítása érdekében, hogy egyetlen látható vagy láthatatlan fogyatékossgal élő személy se maradjon ki a szociális védelemhez, az önálló életviteli rendszerekhez és a fogyatékossgal élő személyeknek nyújtott egyéb támogatáshoz való hozzáférésekből.

3. Szociálisabb Európává válás

- A sikeres ifjúsági garancia mintájára hozzon létre fogyatékossgal élők foglalkoztatására és készségeire vonatkozó garanciát. annak biztosítása érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek egyenlő hozzáféréssel rendelkezzenek a többségi oktatáshoz, képzéshez és foglalkoztatási lehetőségekhez, ideértve az önfoglalkoztatást és a vállalkozói készségeket is. A garanciának támogatást kell nyújtania ahhoz is, hogy minden képzési és készségfejlesztési program teljes mértékben inkluzív és hozzáférhető legyen.
- A következő uniós költségvetésben (többéves pénzügyi keret) biztosítson megfelelő pénzügyi forrást a kohéziós politikák számára, valamint különítsen el forrásokat kifejezetten a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadására.
- Dolgozzon ki Európai intézménytelenítési stratégiát, valamint lépjen fel a fogyatékossgal élő személyek, köztük a fogyatékossgal élő gyermekek szegregációja ellen. Emellett tegyen megfelelő intézkedéseket és támogassa az intézményekből az önálló életvitelbe és a közösségi alapú szolgáltatásokba való átmenetet, ami a fogyatékossgal élő személyek teljes körű és hatékony közösségen belüli részvételének biztosítása.
- Fogadjon el olyan intézkedéseket, amelyek támogatják az önálló életvitelt szolgáló személyközpontú támogató szolgáltatások széles skálájának fejlesztését a közösségekben, beleértve a személyes segítségnyújtást, valamint a jól képzett és megfelelő munkaerőt. Ezen túlmenően a korai felismerés, a koragyermekkori intervenció és a családtámogatás biztosításával biztosítsa a gyermekeket és a családokat célzó intézményesítés elleni megelőző intézkedéseket.

- Fogadjon el egyértelmű utasításokat a tagállamok számára arra vonatkozóan, hogy miként használják fel az uniós forrásokat a fogyatékossgal élő személyek jogainak előmozdítására. Ezeknek az uniós finanszírozás valamennyi formájára vonatkozniuk kell, amelyeket mind az EU-ban, mind világszerte elköltenek, és tartalmazniuk kell egy sor nyomon követendő mutatót.
- Tartsa fenn a férfiak és nők közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség általános elveit, beleértve a fogyatékossgal élő személyek hozzáféréseinek követelményét valamennyi uniós finanszírozású program tervezési, végrehajtási és nyomon követési folyamata során. Például az uniós beruházások nem finanszírozhatnak olyan nem egyenlő eséllyel hozzáférhető infrastruktúrákat, közlekedést vagy új technológiákat, amelyek akadályokat teremtenek a fogyatékossgal élő személyek számára.
- Mozdítsa elő az uniós alapok befektetését a közösségek hozzáférhetőségének javítása érdekében, beleértve a közlekedést, a lakhatást és az infrastruktúrát az önálló életvitel megvalósítása érdekében.
- Garantálja a fogyatékossgal élő személyek szervezeteinek a nemzeti irányító hatóságokkal való partnerségi és nyomonkövetési folyamatokba való bevonását annak érdekében, hogy biztosítsa a nemzeti szinten az uniós beruházások fejlesztésében és nyomon követésében betöltött szerepüket.
- Terjesszen elő európai jogalkotási javaslatot annak érdekében, hogy valamennyi tagállamban megfelelő életszínvonalat biztosító minimáljövedelmet garantáljon, amely figyelembe veszi a fogyatékossgal élő személyek sajátos helyzetét, beleértve a fogyatékossgal kapcsolatos költségeket is, ami csökkentheti a megélhetési válság hatását.
- Fogadjon el további intézkedéseket, ideértve a támogatott foglalkoztatási szolgáltatásokat is, a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának növelése érdekében a nyílt munkaerőpiacon befogadó és akadálymentes munkahelyeken. Ezeknek az intézkedéseknek foglalkozniuk kell a nők, a fogyatékossgal élő fiatalok és a nagy támogatásra szoruló személyek sajátos helyzetével, akik különösen hajlamosak a foglalkoztatásból való kirekesztődésre.
- Biztosítsa, hogy a fogyatékossgal élő személyeket is érintő vagy azokat célzó valamennyi foglalkoztatási intézkedés tisztességes béreket garantáljon, tiszteletben

tartsa a munkavállalói jogokat, észszerű alkalmazkodást biztosítson, és hozzáférést biztosítson egy hatékony szociális védelmi rendszerhez.

- Támogassa a szociális gazdasági kezdeményezéseket különösen azoké, amelyeket fogyatékossgal élő személyek és családjaik irányítanak, és amelyek fenntartják és előmozdítják a minőségi foglalkoztatást és a társadalmi befogadást.
- Intézkedések meghozatala olyan átfogó és rugalmas szociális biztonsági rendszerek garantálása érdekében, amelyekben a fogyatékossgal élő személyek a fizetett munkához való hozzáférés során fenntarthatják a fogyatékossgal kapcsolatos támogatást. Az ilyen rendszerek fokozni fogják a fogyatékossgal élő inaktív személyek részvételét a nyílt munkaerőpiacon, megfelelő szintű támogatást kell nyújtaniuk a fogyatékossgal élő személyek számára, csökkenteniük kell a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatát, és kezelniük kell a megélhetési költségek válságából eredő veszélyeket.
- Javasoljon olyan intézkedéseket, amelyek megkönnyítik a munkavállalók átmenetét a védett foglalkoztatásból a nyílt munkaerőpiacra, megfelelő és személyre szabott támogatást nyújtva az átállásban részt vevő minden egyes személy számára . Amíg az emberek még mindig védett környezetben dolgoznak, lépéseket kell tenni a munkakörülmények, a munkavállalói jogok és a javadalmazás javítása érdekében.
- Képzési programokat finanszíroz a fogyatékossgal élő fiatal szakemberek számára , hogy megkönnyítse számukra a nyílt munkaerőpiacra való belépést, és megszüntesse a fizetés nélküli vagy alulfizetett szakmai gyakorlatokat és szakmai gyakorlatokat. Különös hangsúly a szakképzésen, a digitális készségekkel kapcsolatos képzésen, a szakmai átképzésen, a készségek akkreditációján, a pályaorientáción és a támogatáson.
- A fogyatékossgal élő személyek támogatása munkahelyük megtartásában a képzés finanszírozásával egyrészt a "Vonat és hely" modellen keresztül, amely felkészíti a fogyatékossgal élő személyeket a munkakörükkel kapcsolatos elvárásokra a munka megkezdése előtt, mind pedig a "Place and Train" modell révén, amelyben a képzésre a

helyszínen kerül sor, miután az adott személy megkezdte új szerepét. Ezek népszerűsítése a fogyatékossgal élő fiatalok körében.

- A tagállamok támogatása azon erőfeszítéseik terén, amelyek célja annak biztosítása, hogy minden fogyatékossgal élő tanuló élhessen a minőségi, inkluzív oktatáshoz való jogával, személyre szabott támogatással az általános oktatási rendszerben és hozzáférhető online tanulás révén. Az EU által támogatott , egész életen át tartó tanulásra irányuló kezdeményezéseknek a fogyatékossgal élő személyek számára is hozzáférhetőnek kell lenniük.
- Uniós és tagállami szinten olyan terek létrehozása, amelyek elősegítik a gyermekek, köztük a fogyatékossgal élő gyermekek aktív részvételét, megkönnyítve az európai gyermekgarancia és az EU gyermekjogi stratégiájának sikeres végrehajtását. Ezeknek a kezdeményezéseknek a családokat és gyermekeket célzó megelőző intézkedések kidolgozását is támogatniuk kell, beleértve a családközpontú koragyermekkori intervenciós szolgáltatásokat is.
- Olyan egészségügyi kezdeményezések elfogadása, amelyek valamennyi tagállamban biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a legmagasabb szintű egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. Az egészségügyi politikáknak emberi jogi megközelítést kell alkalmazniuk a fogyatékossgal élő személyekkel szemben, többek között a rákmegelőzés és -kezelés, a mentális egészség, valamint a szexuális és reprodukív egészség területén.
- A fogyatékossgal élő személyek és családtagjaik jó mentális egészségének és jóllétének támogatása a mentális egészségre vonatkozó átfogó uniós megközelítés keretében.
- Vezessen be intézkedéseket a fogyatékossgal élő személyek családjainak támogatására, különös tekintettel azokra, akik informális gondozóként járnak el, hogy támogassák és képessé tegyék őket gondozási feladataik ellátására, a foglalkoztatásban való aktív maradásra, a jó egészség megőrzésére és arra, hogy a gondozáson kívül saját életet éljenek. Ezeknek az intézkedéseknek arra is törekedniük kell, hogy megelőzzék az olyan helyzeteket, amikor a gondozási feladatokat ellátó családtagok hátrányos helyzetbe kerülnek vagy hátrányos megkülönböztetés éri.
- A fogyatékossgal élő személyek családalapításhoz való jogának, valamint a

házassággal, szülőséggel és kapcsolatokkal kapcsolatos egyenlő jogainak támogatása.

- A magány elleni küzdelemre irányuló európai stratégia kidolgozása, amely figyelembe veszi a fogyatékossgal élő idős személyek helyzetét.

4. A hozzáférhetőség megvalósítása – a szabad mozgás lehetővé tétele Európában

- Az egész EU-ra kiterjedő fogyatékossgal igazolvány elfogadása, amely biztosítja a fogyatékossgal státusz kölcsönös elismerését a tagállamokban, és amely nemcsak a szabadidős, kulturális és sportlétesítményekre terjed ki, hanem a fogyatékossgal élő személyeknek nyújtott valamennyi konkrét szolgáltatásra, beleértve a közlekedési és egyéb kereskedelmi szolgáltatásokat is.
- Az európai fogyatékossgal kártyával együtt biztosítja a fogyatékossgal élő személyek számára a szükséges támogatást a tanulmányi vagy munkavállalási céllal az országba költözés átmeneti időszakában, valamint addig, amíg fogyatékossgukat az új lakóhely szerinti ország nem igazolja.
- Az akadálymentesítéssel foglalkozó új európai ügynökség létrehozása az AccessibleEU központ munkája alapján, hogy támogassa az akadálymentesítésre vonatkozó valamennyi uniós harmonizált jogszabály végrehajtását.
- Győződjön meg arról, hogy a digitális és a zöld átállás során a fogyatékossgal élő személyek számára biztosított akadálymentességet és megkülönböztetésmentességet a (digitális) kirekesztés csökkentésének és az éghajlati válság kezelésének alapvető előfeltételeként kell figyelembe venni. Ez különösen fontos az új technológiákra, például a mesterséges intelligenciára, az igazságszolgáltatás és az egészségügy digitalizációjára, valamint az uniós zöld megállapodás szerinti egyéb jogszabályokra, például az épületek és az infrastruktúra felújítására vonatkozó jogszabályok összefüggésében.
- Jogi követelmények bevezetése annak biztosítása érdekében, hogy az általános érdekű jogokhoz vagy szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez szükséges digitális eszközök biztosítása során mindig legyen nem digitális alternatíva (emberi interakció révén).
- A fogyatékossgal élő személyek fogyasztói jogainak és a fogyatékossgal élő személyek mint potenciálisan kiszolgáltatott fogyasztók védelmének előmozdítása, többek között az akadálymentes címkézésre és az inkluzív pénzügyi szolgáltatásokra

vonatkozó jogszabályok bevezetése révén.

- Az utasok jogairól szóló rendeletek aktualizálása, hogy a fogyatékossgal élő személyek ugyanolyan szabadon mozoghassanak, mint bármely más személy az EU-ban.
- A légi közlekedésre vonatkozó jogalkotási intézkedések elfogadása az olyan helyzetek elkerülése érdekében, mint a beszállás visszautasítása, az asszisztenssel való utazás kötelezettsége anélkül, hogy a légi fuvarozó fizetné a többletjegyet, a repülőtéri minőségi segítségnyújtás hiánya, valamint a segéd- és mozgást segítő eszközök elvesztése vagy megrongálódása esetén kártérítés.
- A közlekedési infrastruktúra – többek között a vasútállomások és a járművek – akadálymentességi követelményeinek harmonizálására és kiterjesztésére irányuló erőfeszítések fokozása annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő utasok és az utasok szélesebb köre számára hozzáférhetőbbé váljon minden közlekedés.
- Az akadálymentességre és az utasjogokra vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtási mechanizmusainak megerősítése.
- A marrákesi szerződés teljes körű végrehajtásának biztosítása az EU-n belül és a világ partnerországaival együttműködésben annak érdekében, hogy a vakok és gyengénlátók, valamint a nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek ugyanazokhoz a könyvekhez, folyóiratokhoz és olvasnivalókhoz férjenek hozzá, mint mindenki más.
- A szerzői jogi mentességek kiterjesztése az egész EU-ra más kulturális alkotásokra annak érdekében, hogy megkönnyítsék ezek akadálymentes adaptációit és hozzáférhetőségét valamennyi fogyatékossgal élő személy számára.
- A fogyatékossgal élő személyek egyenlő hozzáféréseinek biztosítása az egyéni közlekedési eszközökhöz (pl. vezetői engedélyek és átalakított autók beszerzése).
- Olyan jogszabályok bevezetése, amelyek garantálják a támogató technológiák elérhetőségét és megfizethetőségét a fogyatékossgal élő személyek számára az EU egységes piacán.
- Uniós források befektetése a nemzeti jelnyelvek, a könnyen olvasható formátumok, a Braille-írás, a beszédfelismerés, a hallássegítő eszközök, valamint a fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférhető bármely más hozzáférhető tájékoztatási és

kommunikációs eszköz ismeretének és elérhetőségének növelésére.

- Uniós források befektetése olyan kulturális és sporttevékenységekbe, amelyek befogadják a fogyatékossgal élő személyeket, előfeltételként előírják az akadálymentességet, és ösztönzik a fogyatékossgal élő személyek részvételét.
- Annak biztosítása, hogy a kutatásba és innovációba – többek között az új technológiákba – befektetett uniós források tiszteletben tartsák és támogassák a fogyatékossgal élő személyek jogait.
- A termékekhez és szolgáltatásokhoz, a közzsférához, az audiovizuális médiaszolgáltatásokhoz és az elektronikus hírközléshez való hozzáférésre vonatkozó uniós jogszabályok ambiciózus átültetésének, megfelelő végrehajtásának és nyomon követésének előmozdítása, a hozzáférhetőség uniós szintű minőségi kritériumainak meghatározására összpontosítva.
- Hozzáférhetőségi kötelezettségek és egyetemes tervezési megközelítés bevezetése az EU egységes és digitális piacát alakító valamennyi közpolitika kidolgozása során. Ezeknek megkülönböztetés nélkül garantálniuk kell a személyek, áruk, termékek és szolgáltatások szabad mozgását. Tartalmazzon szankciókat az akadálymentességi követelményeknek való meg nem felelés esetére.

5. **A fogyatékossgal élő személyek védelme Európában és azon kívül**

- Támogassa a szolgáltatások fejlesztését és finanszírozza a fogyatékossgal élő menedékkérők és menekültek számára azokat az EU-ban.
- Indítson célzott figyelemfelkeltő kampányokat Európában és Európán kívül a fogyatékossgal élő személyekkel szembeni sztereotípiák és megkülönböztetés elleni küzdelem, valamint a fogyatékossgal kapcsolatos emberi jogi megközelítés előmozdítása érdekében.
- Biztosítsák a fogyatékossgal élő személyekkel és az őket képviselő szervezetekkel együttműködve, hogy az EU munkája során világszerte megismerjék a CRPD-t. Ennek a nemzetközi együttműködés, a humanitárius fellépés, a katasztrófakockázat

csökkentése és a fegyveres konfliktusok finanszírozása tekintetében is így kell történnie. Vizsgálják meg az uniós pénzeszközök folyósításának szabályait globális szinten, annak érdekében, hogy megelőzzék a fogyatékossgal élő személyek jogainak megsértését, támogassák az EU harmadik partnerországokban zajló intézménytelenítési folyamatait.

- Támogassák a fogyatékossgal élő ukránokat Ukrajnán belül és kívül, és gondoskodjanak arról, hogy az EU hozzájárulása Ukrajna újjáépítéséhez egy olyan országot építéséhez vezessen, amely befogadóbb a fogyatékossgal élő személyek számára. Az EU által támogatott újjáépítésnek hozzáférhető lakhatást, közlekedést és közintézményi infrastruktúrát, valamint az intézményi ellátás helyett közösségi alapú támogató szolgáltatásokat kell magában foglalnia. Az Ukrajna újjáépítésére irányuló fejlesztéseknek támogatniuk kell az EU-csatlakozást, és azokat a fogyatékossgal élő személyek ukrain szervezeteivel együttműködve kell végrehajtani. Vegyék figyelembe a fogyatékossgal élők helyzetét, valamint a CRPD végrehajtását az EU-tagjelölt országok csatlakozását előkészítő folyamatokban.
- Készüljenek fel a jövőbeli válságokra az ENSZ és az EU szintjén meglévő irányelvek hatékony végrehajtása révén, amelyek már most is figyelembe veszik a fogyatékossgal élők jogait és igényeit.
- Biztosítsák az alapvető mindennapi szolgáltatásokat - mint például az egészségügy, az oktatás, az építési infrastruktúra, a közlekedés és a kommunikáció - úgy fejlesszék azokat, hogy vészhelyzetekben - beleértve a konfliktusokat, a világhátrányokat és más természeti eseményeket, például árvizeket és földrengéseket - a fogyatékossgal élő személyek számára is ugyanúgy működjenek.
- Folytassanak érdemi konzultációt a fogyatékossgal élő személyek szervezeteivel a polgári védelmi rendszerek és a felkészülési stratégiák kialakításáról, valamint a katasztrófavédelmi szolgálatok által a válsághelyzetekre való reagálás során hozott intézkedésekről.
- Játszanak vezető szerepet a fogyatékossgal élő személyek inklúziójában az éghajlatváltozási intézkedések globális elmozdulásával kapcsolatban, biztosítva, hogy az "igazságos átmenet" a fogyatékossgal élő személyek javát szolgálja, és ne legyen negatív hatással a fogyatékossgal élő személyekre.

“Semmit rólunk, nélkülünk”

